

สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง
The Problem of the Participation of Municipal Employees in the
Preparation of Local Development Plans, Pak Nam Ta Rua Sub-district
Municipality, Ranong Province

รัชดาวัลย์ ขอบใจ¹ จักรวาล สุขไมตรี² วัลลภ พิริยวรรณ³ ธวัช พุ่มดารา⁴

Ratchadawan Khobjai, Jagraval Sukmaitree, Wallop Piriyawatthan, and Tawat Phumdara

Received : October 8, 2021 Revised : October 14, 2021

Accepted : November 15, 2021

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 ท่าน โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านตัดสินใจ ซึ่งปัญหาที่พบคือ พนักงานไม่สามารถตัดสินใจได้ทันทีในบางเรื่อง ต้องนำข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อนำเสนอผู้บริหารวิเคราะห์หากลั่นกรองอีกครั้ง แนวทางการแก้ไขที่พบคือ ควรเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้มากขึ้น และนำข้อมูลสรุปประเด็น

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politics and Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s62463825021@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: jagraval.su@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: Wallop.pi@ssru.ac.th

⁴ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: Tawat.ph@ssru.ac.th

เพื่อประกอบการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินงาน ซึ่งปัญหาที่พบคือ การเดินทางไม่สะดวกเนื่องจากพื้นที่ มีทั้งบนพื้นดินและตามเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะสินไห เกาะเหลา บางครั้งพบเจอลมฝนพายุ นอกจากนี้พื้นที่ส่วนมากติดกับป่าไม้ ติดข้อกฎหมายระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ แนวทางการแก้ไขที่พบคือ ต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) ด้านการรับประโยชน์ ซึ่งปัญหาที่พบคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่ครบถ้วนเนื่องจากประชาชน ส่วนมากติดภารกิจในการประกอบอาชีพ แนวทางการแก้ไขที่พบ คือ ต้องลงพื้นที่โดยการจัดประชุมชุมชนอีกครั้ง เพื่อเก็บข้อมูลให้ครบสมบูรณ์ และนำเสนอผู้บริหารเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามขั้นตอน 4) ด้านการประเมินผล ซึ่งปัญหาที่พบคือ การประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมน้อยทำให้ไม่เข้าใจการปฏิบัติงาน แนวทางการแก้ไขที่พบ

คำสำคัญ : เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง แผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วม สภาพปัญหาการมีส่วนร่วม

Abstract

This research has objectives to 1) study the participation problem of municipal employees in preparing the local development plan, Pak Nam Ta Rua sub-district municipality, Ranong province, and 2) propose the participative guidelines for municipal staff in preparing local development plans, Pak Nam Ta Rua sub-district municipality, Ranong province. This is qualitative research in which the in-depth interview is conducted with 17 key-informants.

The results showed that 1) the decision issue, the municipal officers cannot make a prompt decision, they must gather relevant information in order to forward to higher administration for analysis. The solution is to provide an opportunity for employees to participate in decision making by collecting all of the information needed. 2) The operative issue, the problem laid with the inconvenient transportation both on land and on the water, such as Koh Sinhai and Koh Lao. Sometimes, there are thunderstorms. Most of the areas are contiguous with the forest that comes with rules and regulations. The solution is to coordinate with relevant units in an integration manner in order to proceed according to the

objectives. 3) The beneficial issue, the problem is an incomplete information due to the unavailability of the people. The solution is to organize a meeting in a community to gather all data needed to prepare a local development plans. 4) The evaluation issue, the encountered problem is lack of participation from people since they do not understand the working process. The solution is to let the people become an evaluation committee member.

Keywords: Pak Nam Ta Rua sub-district municipality, Ranong province, local development plan, participation, participative problem

บทนำ (Introduction)

จากนโยบายกระทรวงมหาดไทย เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จำต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (2561-2564) ขึ้น ซึ่งถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย การจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 ข้อ17(1) (2) (3) และ (4) ดังนั้น ในการจัดทำจะต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน รวมทั้งสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส สภาพปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จะต้อง ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมีการทบทวนและปรับปรุงใหม่ให้ทันต่อสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นในแต่ละปีทุกปี ซึ่งจะได้ใช้เป็นแนวทางจัดทำงบประมาณประจำปีและตอบสนองความ ต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีของเทศบาล (2561-2564) มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมุ่งเน้นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ภายใต้ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาใน ระดับต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (2561-2564) ของเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง พบว่า มีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาใน ระดับต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้นโยบายวิสัยทัศน์การพัฒนา

เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา “เป็นเทศบาลที่พร้อมด้วย สาธารณูปโภค สาธารณูปการ พร้อมก้าวสู่การเป็นเมืองการค้า และการท่องเที่ยวชายแดน” ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยให้มีมาตรฐานและเชื่อมโยงให้ทั่วถึงทุกตำบล
2. การวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริม แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ และรายได้ของ ประชาชน การพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ
4. การจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการบริหาร บ้านเมืองที่ดี โดย การเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานในการให้บริการประชาชน
5. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและ ชุมชนท้องถิ่น
6. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นองค์ ความรู้เพื่อเผยแพร่แก่คนในท้องถิ่นหรือต่อยอดความคิด

ดังนั้น การวางแผนจึงถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น บรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง ได้มุ่งเน้นการดึงประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นอย่างจริงจัง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 13 พ.ศ.2552 มาตรา 50 บัญญัติถึงการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ต้องเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำ งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบการประเมินผลการ ปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ กล่าวมา สอดคล้องกับแนวคิด สุนันทา จันทรชุกสิน (2561, หน้า558) ปัญหาการมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วนในการจัดการศึกษาอีตหลักสำคัญในการจัดการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ของสังคม (All for Education) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การให้บุคคล องค์กร องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชนและได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชนเพราะ สถานศึกษาย่อมดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชนและพื้นที่ การทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน ชุมชน องค์กรหรือประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจและสบายใจ ถ้าจะปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังทุกคนต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้สามารถนำพาองค์กร ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภราดร แก้วบุตรดี (2562, หน้า 265) พบว่าการศึกษว่าการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนการมีส่วนร่วมของสังคมไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานองค์กร เหล่านั้นมากกว่าการบูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่หลากหลาย บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้าน ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกด้านเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการ พัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์กรรวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลทั้งมิติการ พัฒนาด้านสังคม การพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มิติการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะ ยาวและเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ มิติการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขอบเขตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายทาง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประวิทย์ เพชรมี (2538, หน้า 40) พบว่า “สตรีมีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้ คือการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินการและร่วมกันประเมินผล ส่วนการตัดสินใจ เข้าไปร่วมกิจกรรมนั้น สตรีเป็นผู้ตัดสินใจเองหรือได้รับการชักนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชาวบ้าน ที่เป็นเพื่อนด้วยตนเอง สำหรับผลของการมีส่วนร่วมที่สตรีได้รับประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรมกลุ่ม อีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม คือการยอมรับนับ

ถือในตัวผู้นำมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเองและครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิชา ชมดี (2536,หน้า46) พบว่าระดับของการมีส่วนร่วมมีหลายแบบ เช่น แบบเข้าร่วมประชุม ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน ร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ ร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมเป็นผู้ชักชวน และร่วมเป็นผู้ริเริ่มสำหรับปัจจัยที่จูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ก็พบว่าความต้องการที่จะได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพมากที่สุดรองลงมาต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการมีเกียรติ ต้องการมีอาชีพใหม่ ต้องการมีสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนสมาชิก ต้องการเงินทุน ส่วนผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจก็พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการประกอบอาชีพได้แก่ การใช้พันธุ์เพาะปลูก การใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี การใช้ยาปราบศัตรูพืช ได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ และหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ ในการนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 17 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงประจักษ์ เพื่อเข้าสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้

ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน โดยการจดบันทึก การบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และบันทึกภาพร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์และทำการตรวจสอบคัดแยกข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการทำวิจัย ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) โดยนำข้อมูลจากการบันทึกเสียงมาถอดบทเรียนและจัดกลุ่มของข้อมูลตามเนื้อหา ส่วนข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกนำมาเรียบเรียงตามลำดับ เนื้อหา จัดแสดงข้อมูล (Data Display) ทำข้อสรุปและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification) โดยการหาข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม และได้เสนอร่างเครื่องมือในการวิจัยต่ออาจารย์ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแบบสัมภาษณ์และปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

ผลการวิจัย (Research Results)

ในการวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง” ผลการวิจัยพบว่า

- ด้านการตัดสินใจ ซึ่งปัญหาที่พบคือ บุคลากรขึ้นกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจพบปัญหาในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอและไม่มีอำนาจตัดสินใจทันที เพราะอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหาร และแนวทางการมีส่วนร่วมควรมีการร่วมตัดสินใจในฐานะคณะทำงานและบูรณาการทุกภาคส่วน โดยการจัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงและรับทราบแนวทางการจัดทำแผนฯ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน

- ด้านการดำเนินงาน พบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานจะติดเรื่องข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ และประชาชนในชุมชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของเทศบาล และแนวทางการมีส่วนร่วมควรมีการร่วมมือกันและบูรณาการทุกภาคส่วน ซึ่งดำเนินการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาฯ และอำนวยความสะดวกให้บริการประชาชน ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่กำหนด

- ด้านการรับประโยชน์ พบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานในบางครั้งได้รับข้อมูลจากประชาชนไม่สมบูรณ์ครบถ้วน และแนวทางการมีส่วนร่วมควรมีการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและประชาชน โดยทุกฝ่ายต้องมีการสื่อสารร่วมกันและได้รับการที่อำนวยความสะดวกได้รวดเร็ว

- ด้านการประเมินผล พบว่าประชาชนในชุมชนส่วนมากไม่เข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ และแนวทางการมีส่วนร่วมควรมีการประเมินผลตามโครงการที่จัดทำขึ้นตามแผนฯ นั้น มีคณะกรรมการประเมินผลที่ตั้งขึ้นจากหน่วยงาน

ภาครัฐและชุมชน เป็นผู้ประเมินผลแต่ละโครงการ ซึ่งผู้ปฏิบัติจะยึดตามแผนปฏิบัติและควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลให้มากขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการศึกษาถึง สภาพปัญหา แนวทางการมีส่วนร่วม ซึ่งจากการวิจัยพบและสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย **ด้านการตัดสินใจ** พบว่า ผู้ปฏิบัติงานไม่กล้าตัดสินใจเต็มที่ อำนาจตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหาร ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ พัทธินทร์ อยู่เย็น (2563,หน้า237) ที่กล่าวถึงปัญหาการตัดสินใจไว้ ซึ่งสรุปได้ว่าปัญหาในการตัดสินใจ เกิดจากการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการจัดหา เจ้าหน้าที่ งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้และออกกฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายตามที่อำนาจนิติบัญญัติ คือ รัฐสภาให้ความเห็นชอบตราขึ้นให้ใช้บังคับ และยังสอดคล้องงานวิจัยของ สุนันทา จันทร์ชุกกลิ่น (2561,หน้า558) ปัญหาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาที่สำคัญในการจัดการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การให้บุคคล องค์กร องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชนและได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชนเพราะ สถานศึกษาย่อมดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของ ผู้ปกครอง ชุมชน ประชาชนและพื้นที่ การทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน ชุมชน องค์กรหรือประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม(compliance)และรวมถึงตกลงยอมรับ(commitment)ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจและสบายใจ ถ้าจะปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังทุกคนต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้สามารถนำพาองค์กร ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติสรณ์ ชัดสีใส (2551,หน้า76) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นการทำให้ประชาคม มีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผลตรวจสอบการทำงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนัก เพราะมองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ และตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ นอกจากนี้ยังมีตัวแปร ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างจากตัวแปรดังกล่าวมาข้างต้น

2. ผลการวิจัย **ด้านการดำเนินงาน** พบว่า การปฏิบัติงานจะติดเรื่องข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และอำนาจการดำเนินงานต้องให้ผู้บริหารนำโครงการมาวิเคราะห์พิจารณา ก่อนจะลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ อีริคสัน โรจน์กิจจากุล (2563, หน้า 239) ได้ทำการวิจัยถึงการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน โดยสรุปการศึกษาว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชนของชุมชนบ้านวังหมอ ในภาพรวมจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และการจัดการป่าชุมชน

3. ผลการวิจัย **ด้านการรับประโยชน์** พบว่า ส่วนใหญ่การปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล บางครั้งได้รับข้อมูลจากประชาชนไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ต้องลงพื้นที่โดยการจัดประชุมชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน และการเดินทางเพื่อปฏิบัติงานมีระยะทางที่ไกลต้องใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 30 นาที เนื่องจากเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ มีพื้นที่ที่ไม่ติดต่อกันและห่างไกลจากสำนักงานเทศบาลที่ตั้งอยู่หมู่ 5 บ้านเขานางหงส์ จึงพบอุปสรรคในการดำเนินการของการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2546, หน้า 41) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า “ปัญหาอุปสรรค คือ ชาวนาไทยยังมีลักษณะยอมจำนนต่ออำนาจ ไม่มีความกระตือรือร้นในการที่จะคิดเปลี่ยนแปลงหรือปรับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การทนยอมรับสภาพถูกเอารัดเอาเปรียบโดยสงบ การไม่กล้าท้าทายอำนาจที่ไม่เป็นธรรม การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รวมถึงการเห็นว่าการรวมตัวทำกิจกรรมการต่อสู้สิทธิเรื่องปากท้องเป็นเรื่องผิดธรรมเนียมเหล่านี้ เป็นภาพสะท้อนที่เป็นผลของการถูกเอารัดเอาเปรียบในทางเศรษฐกิจมาเป็นเวลานาน” ซึ่งมีความสอดคล้องในงานวิจัยของ นพพร นิลณรงค์ (2539, หน้า 43) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีหมู่บ้านไม้

ตะเคียน ตำบลตะเคียนปม กิ่งอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลำพูน ได้ให้ ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิด ตัดสินใจ และควบคุมการ บริหารงบประมาณหรือบริหาร โครงการอย่างเปิดเผย และเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และในชุมชนต่าง ๆ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งแยกย่อย โดยมีโครงสร้างภายในชุมชนอยู่ การเข้าไปส่งเสริมของ ส่วนราชการควรจะเข้าไปในกลุ่มเป็นธรรมชาติเหล่านี้ โดยไม่ต้องเข้าไปจัดการองค์กรต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประวิทย์ เพชรมี (2538,หน้า40) พบว่า “สตรีมีส่วนร่วมในกลุ่มกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้ คือการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินการและร่วมกันประเมินผล ส่วนการตัดสินใจ เข้าไปร่วมกิจกรรมนั้น สตรีเป็นผู้ตัดสินใจเองหรือได้รับการชักนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชาวบ้าน ที่เป็นเพื่อนด้วยตนเอง สำหรับผลของการมีส่วนร่วมที่สตรีได้รับประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรมกลุ่ม อีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม คือการยอมรับนับถือในตัวผู้นำมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเองและครอบครัว

4. ผลการวิจัย **ด้านการประเมินผล** พบว่า ควรให้ประชาชนและหน่วยงานภายนอกเข้ามามี ส่วนร่วมในการประเมินผลตามแผนงานโครงการ เพื่อความโปร่งใสถูกต้องและติดตามความก้าวหน้า ของแผนงานโครงการที่ปฏิบัติตามแผน โดยบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และนำไป พัฒนาโครงการได้ต่อเนื่อง ซึ่งไปตามแนวคิดของ กรรณิกา ชมดี (2536,หน้า46) พบว่าระดับของ การมีส่วนร่วมมีหลายแบบ เช่น แบบเข้าร่วมประชุม ร่วมออกแรง ร่วมออกเงิน ร่วมออกวัสดุ อุปกรณ์ ร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมเป็นผู้ชักชวน และร่วมเป็นผู้ริเริ่มสำหรับปัจจัยที่ จูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ก็พบว่าความต้องการที่จะได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพมาก สุดรองลงมาต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องการมีเกียรติ ต้องการมีอาชีพใหม่ ต้องการมีสัมพันธ์อันดี กับเพื่อนสมาชิก ต้องการเงินทุน ส่วนผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาทาง เศรษฐกิจก็พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใช้พันธุ์เพาะปลูก การใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี การใช้ยาปราบศัตรูพืช ได้รับความรู้ในการประกอบอาชีพและมีรายได้ เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมฐิตชัย ศรีชูชาติ (2541,หน้า42) ศึกษาเรื่อง การมี ส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ พบว่า “ชาวชุมชนแออัดเป็นผู้มีบทบาท สำคัญมากกว่าหน่วยงานรัฐในทุกขั้นตอนของ กระบวนการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ ทั้งในด้านการริเริ่ม โครงการ แนะนำความสำคัญให้สมาชิกชุมชนเข้าร่วมโครงการ การคัดเลือกกรรมการโครงการ การ ดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของโครงการ และการเลือกพื้นที่อยู่อาศัยใหม่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวชุมชนแออัดที่มีสถานภาพสูงทางเศรษฐกิจ สังคม

และเป็นกรรมการโครงการมีส่วนร่วมสำคัญในขั้นตอนของกระบวนการจัดหาที่อยู่ใหม่มากกว่าชาวชุมชนแออัดทั่วไป”

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานเทศบาลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง ผู้ปฏิบัติงาน ให้ความเห็นว่า การดำเนินงานไม่สามารถตัดสินใจได้ทันที เนื่องจากอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรและเครื่องมือที่ใช้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ นอกจากนี้ประชาชนส่วนมากยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของเทศบาล ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาที่พบและต้องแก้ไข โดยควรให้อำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้นในงานที่รับผิดชอบ และมีการจัดกิจกรรม โดยจัดการประชุมเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ความรู้ในข้อกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมของบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่มีผลต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ จังหวัดระนอง เช่น แนวทางการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานตามรูปแบบของแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลฯ

เอกสารอ้างอิง (References)

- พัชรินทร์ อยู่เย็น. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาการบริหารราชการไทย. **บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**, 8(1), มกราคม-เมษายน, หน้า 327-340.
- สุนันทา จันทรชุกชี. (2561). การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “Graduate School Conference 2018”.
- อดิสรณ์ ชัดสีใส. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ **เชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล. (2563). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และจัดการป่าชุมชน. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**, 5(3), กันยายน-ธันวาคม, หน้า 239-254.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัด **เชียงใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- นพพร นิลณรงค์. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อำเภอ **เชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประวิทย์ เพชรมี. (2538). การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน อำเภอ **เชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่**. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรรณิกา ชมดี. (2536). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจศึกษา **เฉพาะกรณีโครงการสารภีทำนาข้าว อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชษฐชัย ศรีชูชาติ. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ กรณี **ศึกษาการจัดหาที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชาวชุมชนแออัดเขตเทศบาลนครเชียงใหม่**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.